

OCAK'24

PEMA KOLEJİ 2023-2024 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI REHBERLİK BÜLTENİ

PEMA
KOLEJİ
PROFESYONEL EĞİTİM

(BÜLTEN

ÇOCUKLARDA MAHREMİYET

OKULUMUZDAN
GÜNCEL HABERLER İÇİN

Bizi takip edin

Instagram Facebook Twitter YouTube pemakoleji

MAHREMİYET

■ Her ebeveyn çocuğuna yönelecek incitici bir bakıştan, zarar verici bir tutumdan, şiddetten, tacizden kendisini koruyacak güce erişmesini arzu eder. Yetişkinlerden çocuğa yönelik olumsuz tutum karşısında çocuğun çaresiz kalması değil, kendini koruyabilecek davranışlar sergileyebilmesi anne babaların en büyük isteğidir. Çocuğun kendinden büyük birilerine karşı korunaklı durabilmesi, çok da kolay kazanılabilecek bir yetenek değildir. Çünkü kendisinden hem fizik hem de zeka olarak güçlü bir yetişkin karşısında çocuğun duygularını yönetebilmesi, "içten gelen bir reaksiyonla" kendisini koruyabilmesi, zarara uğrama riskine rağmen "etken" bir şekilde kendini savunabilmesi ancak o çocuğun iç dünyasında adım adım elde edilecek duygusal yapılanmanın bir sonucudur. Mahremiyet Eğitimi sadece cinsel konuları içeren bir eğitim değil, aynı zamanda çocuğun bütün duygu dünyasını yönetebilmesi eğitimidir. Mahremiyet Eğitimi, çocuğun bütün yaşamını kolaylaştıran, kendi duygu dünyasını yönetme becerisi elde etmesini sağlayan, kişilik eğitimidir. Çocuk Mahremiyet Eğitimi sayesinde duygularını "anlamlandırabilir" ve anlamlandırabildiği duyguları yönetme becerisi elde edebilir. Bu yönüyle Mahremiyet Eğitimi aynı zamanda "duyguların yönetimi" eğitimidir. Bu duygular cinsel duygular olabileceği gibi aynı zamanda öfke, mahcubiyet, utanma, kıskançlık gibi temel insani duyguların yönetimini de içerir. Duyguların yönetimi eğitiminde eksik kalmış olan çocukların öfkesine hakim olamadığını veya kıskançlık hissini yönetemediğini görebildiğimiz gibi böylesi çocuklar cinsel duyguların yönetimini de başaramayabilir.

■ Bu kavram toplumdaki topluma, kültürden kültüre, farklı inançlara göre çeşitli anlamlar kazanabilir. Bu nedenle mahremiyet eğitimi, ilk olarak evde başlar, okulda desteklenir. Merak çocuk için doğal bir süreçtir. Bu merakın en doğru ve dolaysız şekilde giderilmesi çocuğun gelişiminde çok önemlidir. Çocuğa verilecek mahremiyet eğitimde sabırlı ve hoşgörülü olmak, endişeye kapılmamak onun yaşına inmek, olası değişiklik söz ve davranışlar karşısında rahat olup anlamaya ve dinlemeye çalışmak ayrıca güven duygusunu da geliştirir. Anne baba olarak, çocuğun kendi fiziksel özelliklerini, karşı cins ile olan farklılıklarını, bedeninin biricik ve ona ait olduğunu, kendi izni olmadan hiç kimsenin bedenine dokunamayacağını, kişisel sınırları ve bedenini nasıl koruyabileceğini, iyi ve kötü dokunuşları öğretmek çok önemlidir. Bunları öğretmek için en uygun zaman çocuktan cinsel kimliği ile ilgili sorular gelmeye başladığı zamandır. Çocuğun, sorular sorması, genital organını keşfetmesi, yaptıklarının çevre tarafından nasıl algılandığını anlamaya çalışması, bu eğitime ihtiyacı olduğunu gösterir. Mahremiyet eğitimi, çocuğun bu keşifleriyle başlayıp uzun yıllar alabilen bir süreçtir. Freud'a göre cinsel kimlik gelişimi/mahremiyet algısı, 3-6 yaşları arasındaki fallik dönemde başlar. Erikson'a göre okul öncesi dönem içerisinde (4-6 yaş) çocuk cinsiyet farklılıklarını keşfeder, bu konuda sorular sormaya başlar. Çocuğu sorduğu sorulardan dolayı azarlamamak, girişimlerine engel olmamak, çocukta suçluluk duygularının gelişmemesi için gereklidir. Mahremiyet kavramı öğretilirken suçluluk duymasını sağlayacak "ayıp" kelimesinden uzak durulmalıdır. Çocuğun girişimlerini destekleyerek, sorduğu sorulara anlayabileceği biçimde uygun cevaplar vermek, çocuğun kişilik gelişimine olumlu etki edecektir.

MAHREMİYET EĞİTİMİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1. Özel Alan Tanımlama

Çocuğun kendi özel alanını koruyabilmesi için öncelikle bu alanı çocuğa tanımlamak gerekmektedir. Vücudun kişiye özel olan bölgeleri, bu bölgelerin gizlenmesi gerektiği, çocuğa iki yaşından itibaren yavaş yavaş anlatılabilir. Bu alanın başkalarından gizlenmesi ve anne baba ve doktorlar dışında bu bölgeye kimsenin dokunmaması gerektiği çocuğa öğretilmelidir. Çocuk için tanımlanan özel alan aynı zamanda anne-babanın da özel alanıdır. Çocuk anne babasının bu alanlarını görmek istediğinde aile izin vermemeli, bu alanların kişiye özel olduğunu belirtmeli ve kimseye gösterilemeyeceğini anlatmalıdır. Cinsel organlar anne-baba üzerinden değil, çocuğun kendi cinsel organı ya da kitaplar üzerinden öğretilmelidir. Çocukta "özel alan" kavramının oluşabilmesi için, 3 yaşından itibaren çocuklar çıplak olarak evde veya ev dışında bulunmamalıdır. Kendisini başkalarının yanında çıplak olarak görmeye alışkın olmayan bir çocuk, giysilerinin birileri tarafından çıkartılmasından ciddi rahatsızlık duyacaktır. Çocukları küçük yaştan itibaren başkalarının yanında giydirmemek, altlarını değiştirirken bile bir başka odaya götürmek onların mahremiyetine saygıyı gösterir. Özellikle 4-5 yaşından sonra banyo yaparken anne baba ya da kardeşlerle birlikte değil, sadece çocuğu banyo yaptırmak ve banyo sırasında iç çamaşırı ile yıkamak, çocuklarda mahremiyet duygusunun gelişmesine katkı sağlayacaktır. 7 yaşından sonra banyoda çocukların kendi özel alanlarını kendilerinin temizlemelerine fırsat verilmelidir. Sağlıklı bir mahremiyet duygusu açısından çocuğun başkalarının önünde kıyafetlerini çıkarmaması, giyinip soyunmaması gerektiği çocuğa zaman zaman hatırlatılmalıdır. Tabi ki anne-babanın da çocuğun görmeyeceği bir alanda giyinip-soyunması da çocuğun bütüncül bir mahremiyet duygusu geliştirmesi açısından önemlidir. Çocuğun kendi mahremini, özel alanını koruyabilmesi için öncelikle bu alanı çocuğa tanımlamak gerekir. Vücudun kişiye özel olan bölgeleri, bu bölgelerin gizlenmesi gerektiği çocuğa iki yaşından itibaren yavaş yavaş anlatılabilir. Ayrıca bu alanın başkalarından gizlenmesi, anne-baba ve doktorlar dışında bu bölgeye kimsenin dokunmaması gerektiği çocuğa öğretilmelidir. Çocuk için tanımlanan özel alan aynı zamanda anne baba ve başkaları için de geçerli bir durumdur. Çocuk da başkalarının özel alanları görmek istediğinde aile izin vermemeli, bu alanların kişiye özel olduğunu belirtmeli ve kimseye gösterilemeyeceğini anlatmalıdır.

Gün geçtikçe çocuklara yönelik şiddet ve cinsel istismarlar vakaları artmaktadır. Çok sık aralıklarla; haber bültenlerinde, sosyal medyada farklı yaş gruplarından birçok çocuğun ve ailenin yaşadığı korku

dolu deneyimleri duyar olduk. Bu durum hepimizi endişelendirdiği ve alarma geçirdiği gibi, çocuklarımızı bilinçlendirme konusunda neler yapabiliriz sorusunu da gündeme getirmektedir. Peki bizler, " aileler " olarak çocuklarımızı korumak ve bilinçlendirmek konusunda neler yapabiliriz? Mahremiyet eğitimine ne zamandan başlayarak, bu eğitimi çocuklara ne şekilde, ne sıklıkla vermeliyiz? Biz öğretmenler bu eğitimi okullarda anasınıfından itibaren ele almaktayız. Ama bizlerden önce onların ilk öğretmenleri olan sizler tarafından çocuklara çok küçük yaştan itibaren bu eğitim verilmelidir. Özellikle küçük yaşlardaki çocuklarda 6 ayda bir de bu konu üzerinde durulmalıdır.

2. Odanıza İzin Alarak Girmesi Gerektiğini Öğretme

Çocuklara dört-beş yaştan itibaren anne babanın odası kapalı ise odaya kapıyı çalarak ve izin alarak girmesi gerektiği öğretilmelidir. Çünkü bu oda anne-babanın özel alanıdır ve özel alanlara girişte izin alınır. Çocuğun odasına girerken kapısının çalınması çocuğa iyi bir model oluşturacaktır. Odaya izinsiz girdiğinde çocuğa, "Odamızda giyiniyor olabiliriz, bu yüzden kapı kapalı ise tıklatıp izin alarak içeri girmelisin şeklinde" açıklama yapılabilir. dolu deneyimleri duyar olduk. Bu durum hepimizi endişelendirdiği ve alarma geçirdiği gibi, çocuklarımızı bilinçlendirme konusunda neler yapabiliriz sorusunu da gündeme getirmektedir. Peki bizler, " aileler " olarak çocuklarımızı korumak ve bilinçlendirmek konusunda neler yapabiliriz? Mahremiyet eğitimine ne zamandan başlayarak, bu eğitimi çocuklara ne şekilde, ne sıklıkla vermeliyiz? Biz öğretmenler bu eğitimi okullar-

da anasınıfından itibaren ele almaktayız. Ama bizlerden önce onların ilk eğitimcileri olan sizler tarafından çocuklara çok küçük yaşta itibaren bu eğitim verilmelidir. Özellikle küçük yaşlardaki çocuklarda 6 ayda bir de bu konu üzerinde durulmalıdır.

3. Tuvaletin Kapısını Kapalı Tutması Gerekliğini Öğretme

Çocukların iki yaşında tuvalet alışkanlığını kazanması, en geç dört yaşında tuvalet sonrası temizliklerini yapmayı öğrenmesi beklenir. Anne-baba bu dönemleri dikkate alıp çocuğa tuvalet eğitimi verebilir ve eğitimin bir parçası olarak tuvalette yalnız olunması, başkalarının göreceği şekilde tuvaletini yapmaması gerektiği çocuğa anlatılabilir. Anne-baba belirlediği bu kurala kendisi uyarsa, çocuğun bu kuralı öğrenmesi daha kolay olacaktır. Çocuk oturak (lazımlık) kullanıyorsa, bu oturak evin ortak kullanım alanlarına konmamalı, tuvalet ya da banyoda kullanılmmalıdır.

4. Çocuğun Özel Alanlarına Saygılı Olma

"Daha küçük" diye düşünerek çocuğu iç çamaşırına varıncaya kadar başkalarının önünde soyup giydirmek doğru değildir. Özellikle dört-beş yaşından sonra çocuğu iç çamaşırı ile yıkamak, iç çamaşırı çıkarırken ve temizlerken gözleri kısarak ya da başı hafif yana çevirerek o alana saygı gösterdiğimizi hissettirmek çocuklarda mahremiyet duygusunun gelişmesine katkı sağlayacaktır. Yedi yaşından sonra banyoda çocukların kendi mahrem alanlarını kendi temizlemelerine fırsat tanımak da mahremiyet duygusunun gelişimi açısından güzel olacaktır. Yine kardeşleri dört-beş yaşından sonra birlikte banyoya sokmamak, sokulması zorunlu olan durumlarda ise onları iç çamaşırları ile yıkamak gerekmektedir. Tabi

ki anne-babanın da çocuğun görmeyeceği bir alanda giyinip-soyunması da çocuğun bütüncül bir mahremiyet duygusu geliştirmesi açısından önemlidir.

5. Çocuğun Özel Bölgelerini Sevgi Objesi Yapmama

Küçük çocukları özel bölgelerine dokunarak, onları konu yaparak sevmek doğru değildir. Çünkü bu durum, onların özel alanlarının ihlalidir. Çocuk bu şekilde hem mahremiyet ihlaline uğramış olur, hem de başkalarının özel alanlarının kullanılarak onlara şaka yapılabileceği inancını taşır. Ayrıca çocukları özel bölgelerini konu ederek sevmek, onları kendilerini kötü niyetli yabancılardan korumak konusunda etkisiz kılabilir. Çocuk, bir başkası özel alanına dokunmak istediğinde bunun iyi mi yoksa kötü mü olduğunun ayrımını yapamayabilir.

6. Ebeveynle ve Kardeşle Yatakları Ayırmak

Altı aya kadar çocuk annesi ile yatabilir. Altı aydan sonra ise annesi ile aynı odada yer yatağında ya da beşikte yatabilir. İki yaşla birlikte çocuk yavaş yavaş bağımsızlığını kazanır ve kendi başına yemek yemeye, yolda kendi başına yürümek istemeye başlar. Bu dönem gelişim olarak da çocuğun odasının ayrılabilceği bir zamandır. Ancak yalnızlık, anneden ayrılma, karanlık gibi konularda aşırı duyarlı ve kaygılı olan çocukların zorla yataklarını ayırmak doğru değildir. Öncesinde var olan kaygılar uzman yardımı ile giderilmeli, sonrasında yatak ayırma gidilmelidir. Birlikte aynı yatakta yatan kardeşlerin yataklarını ise dört-beş yaşından itibaren ayrılabilir.

7. Özel Alan İhlallerine Tepkinizi Belli Etme

Çocukla birlikte dışarıda gezerken veya televizyon izlerken aniden karşımıza mahremiyet ihlali içeren sahneler ve durumlar çıkabilir. Bu gibi durumlarda çocuğa bir şey demeden onun duyacağı şekilde mahremiyet ihlali yapan kişiye tepki belli edilebilir. Örneğin bir televizyon sahnesinde arkadaşlarının mahrem alanına şaka amaçlı dokunan kişiye seslice kızılabilir. "İnsanların özel yerlerine dokunulmaz" gibi cümlelerle tepki belli edilebilir. Böylece çocuk anne-babanın tepkilerini modelleyerek mahremiyet ihlallerine karşı duyarlı hale gelir. Çünkü çocuklar anne-babaların kendilerine değil de başkalarına verdikleri tepkiler yoluyla daha kolay öğrenmektedirler. Mahremiyet eğitimi alan çocuklar kendi özel alanını bilir, bu alanını korur ve başkalarının özel alanlarına da saygı gösterir, kendilerinin ve başkalarının da özel alanını korumayı öğrenerek daha sağlıklı bireyler olabilirler.

● **Bir başkasının bedeninin kendine ait ve özel olduğunu kabul etmek; bedene dair varsayımlarda bulunmamak, kişisel alana yönelik her eylem öncesi bilgi vermek, soru sormak, izin istemek... Tüm bunlar "onay" kavramı ile ilgilidir.**